

Euroopa Andmekaitse nõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühisarvamus 1/2022 ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/953, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal.

14. märts 2022

1	Taust.....	3
2	Arvamuse käsitusala.....	4
3	MÄRKUSED.....	5
3.1	Üldised märkused	5
3.2	Konkreetsed märkused	6
3.2.1	Puudub tõenduslik alus ettepaneku vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamiseks	6
3.2.2	Muudatused praegustes andmeväljades	7

Euroopa Andmekaitse nõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor,

võttes arvesse 23. oktoobri 2018. aasta määruse (EL) 2018/1725 (mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ) artikli 42 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingut, eriti selle XI lisa ja protokollid nr 37, mida on muudetud EMP ühiskomitee 6. juuli 2018. aasta otsusega nr 154/2018,

võttes arvesse Euroopa Andmekaitseinspektori ja Euroopa Andmekaitse nõukogu 3. veebruaril 2022. aasta ühisarvamust ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/953 (millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal), ning ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/954 (millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik seoses kolmandate riikide kodanikega, kes seaduslikult viibivad või elavad COVID-19 pandeemia ajal liikmesriikide territooriumil),

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ÜHISARVAMUSE

1 TAUST

1. 3. veebruaril 2022 võttis komisjon vastu ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/953, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal („esimene ettepanek“). Komisjoni ettepaneku kohaselt on esimese ettepaneku aluseks Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 21 lõige 2, mille kohaselt on igal ELi kodanikul õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil¹, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.
2. 3. veebruaril 2022 võttis komisjon vastu ka ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/954, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste COVID-19 vaksineerimis-, testimis- ja läbipõdemistõendite (ELi digitaalne COVID-tõend) väljaandmise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik seoses kolmandate riikide kodanikega, kes seaduslikult viibivad või elavad COVID-19 pandeemia ajal liikmesriikide territooriumil (edaspidi „teine ettepanek“ ja koos esimese ettepanekuga „ettepanekud“). Komisjon teeb ettepaneku võtta teise ettepaneku aluseks ELi toimimise lepingu artikli 77 lõike 2 punkt c, mille kohaselt töötab liit välja

¹ Käesoleva dokumendi viiteid liikmesriikidele tuleks käsitada viidetena EMP liikmesriikidele ja viiteid EL-ile tuleks mõista viidetena EMP-le.

poliitika, milles sätestatakse tingimused, mille kohaselt kolmandate riikide kodanikud võivad liidu piires vabalt liikuda.

3. Euroopa Andmekaitseinspektor ja Euroopa Andmekaitseinspektor märgivad, et ettepanekute eesmärk on pikendada määruse (EL) 2021/953 (ELi COVIDi digitõend) ja määruse (EL) 2021/954 kohaldamist 12 kuu võrra ning pikendada samal ajal komisjoni õigust võtta vastu delegeeritud õigusakte vastavalt määrusele (EL) 2021/953 (edaspidi „määrus“).
4. Lisaks ELi COVIDi digitõendi kohaldamise pikendamisele on ettepanekute eesmärk muuta määruse teatavaid sätteid:
 - 1) laiendatakse viiruse valkude (antigeenide) avastamisel põhinevate SARS-CoV-2 testide määratlust, et see hõlmaks lisaks antigeeni kiirtestidele, mis annavad tulemuse vähem kui 30 minuti jooksul, ka laboratoorseid immuunanalüüse;
 - 2) selgitatakse ühemõtteliselt, et vaksineerimistõend peab sisaldama selle omajale manustatud dooside arvu, olenemata sellest, millises liikmesriigis need manustati, et tagada tegelikult manustatud dooside üldarvu täpne kajastamine;
 - 3) kliinilistes uuringutes osaleva COVID-19 vaksineerimise tõendite lisamine tõendite hulka, mida liikmesriigid võivad aktsepteerida vaba liikumise piirangutest loobumiseks; ning
 - 4) parandatakse määruse (EL) 2021/953 artikli 13 lõikes 2 esitatud ebaõige ristviide.
5. 3. veebruaril 2022 palus komisjon Euroopa Andmekaitseinspektoril ja Euroopa Andmekaitseinspektoril esitada määruse (EL) 2018/1725 (andmekaitsemäärus)² artikli 42 lõike 2 alusel ettepanekute kohta ühisarvamus.

2 ARVAMUSE KÄSITLUSALA

6. Ettepanekud on väga olulised, kuna neil on suur mõju üksikisikute õiguste ja vabaduste kaitsesele nende isikuandmete töötlemisel. Käesoleva ühisarvamuse kohaldamisala piirdub isikuandmete kaitset käsitlevate ettepanekute kesksete aspektidega.
7. Selguse huvides tuleb märkida, et kuna teise ettepaneku eesmärk on tagada, et liikmesriigid kohaldavad esimeses ettepanekus sätestatud õigusnorme kolmandate riikide kodanike suhtes, kes elavad või viibivad seaduslikult nende territooriumil ja kellel on kooskõlas liidu õigusega õigus reisida teistesse liikmesriikidesse, siis keskenduvad Euroopa Andmekaitseinspektor ja Euroopa Andmekaitseinspektor oma soovitusel esimesele ettepanekule. Sellest hoolimata on käesolevas ühisarvamusel esitatud üldised märkused ja kaalutlused täielikult kohaldatavad mõlema ettepaneku suhtes.
8. Võtmata arvesse muid olulisi eetilisi ja ühiskondlikke aspekte, mida ettepanekud võivad põhiõiguste järgimise seisukohast mõjutada, rõhutavad Euroopa Andmekaitseinspektor ja Euroopa Andmekaitseinspektor, et on oluline tagada ettepanekute järjepidevus ja nende täielik koosõla

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

isikuandmete kaitse üldmäärusega³. See ei ole vajalik mitte ainult õiguskindluse huvides, vaid ka selleks, et vältida olukorda, kus ettepanekud ohustavad otseselt või kaudselt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 16 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 8 sätestatud põhiõigust isikuandmete kaitsele.

9. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektor on teadlikud käimasolevast ettepanekutega seotud õigusloomeprotsessist ning rõhutavad, et nad on kaasseadusandjate käsutuses, et anda kogu protsessi vältel täiendavat nõu ja soovitusi ning eelkõige tagada füüsilistele isikutele õiguskindlus ja andmesubjektide isikuandmete nõuetekohane kaitse kooskõlas ELi toimimise lepingu, harta ja ELi andmekaitsealaste õigusaktidega.

3 MÄRKUSED

3.1 Üldised märkused

10. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektor tulevad meelde, et andmekaitse-eeskirjade järgimine ei takista COVID-19 pandeemia ohjeldamist ning et samal ajal peavad kõik liikmesriikide või ELi institutsioonide võetavad meetmed, mis hõlmavad isikuandmete töötlemist COVID-19 ohjeldamiseks, juhinduma tõhususe, vajalikkuse ja proportsionaalsuse üldpõhimõtetest⁴. COVID-19 pandeemia ohjeldamiseks võetud meetmeid tuleks korrapäraselt hinnata, võttes arvesse asjakohaseid teaduslikke tõendeid ja kehtestatud lisameetmeid, et pidevalt hinnata, millised meetmed on jätkuvalt tõhusad, vajalikud ja proportsionaalsed. Lisaks tulevad Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektor meelde isikuandmete töötlemise põhimõtteid, mis on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 5, täpsemalt säilitamise piiramise, eesmärgi piiramise ja läbipaistvuse põhimõtet.
11. Arvestades jätkuvat ohtu, mida kujutab endast SARS-CoV-2, sealhulgas selle variant „Omicron“, mille suurem nakkusohtlikkus on toonud kaasa väga kõrge juhtumitest teatamise määra kogu Euroopa Liidus ning koormab märkimisväärselt tervishoiusüsteeme ja ühiskonda, võimatust prognoosida, kuidas mõjutab olukorda nakatunute arvu võimalikku suurenemist 2022. aasta teises pooles, ning ohtu, et pandeemia võib uute SARS-CoV-2 variantide esilekerkimise tõttu pikeneda, mõistavad Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektor vajadust määruse kohaldatavust laiendada.
12. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektor rõhutavad siiski, et niipea, kui epidemioloogiline olukord seda võimaldab, tuleks tühistada kõik SARS-CoV-2 leviku piiramiseks isikutele kehtestatud liidusese vaba liikumise piirangud, sealhulgas nõue esitada ELi digitaalne COVID-tõend. Lisaks pööravad Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektor erilist tähelepanu COVID-19 pandeemia arengule ja eelkõige isikuandmete kasutamisele pärast pandeemia lõppu.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁴ Vt ka Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi suuniseid 04/2020 asukohaandmete ja kontaktide jälgimise vahendite kasutamise kohta COVID-19 puhangu kontekstis, punkt 4; Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi avaldus isikuandmete töötlemise kohta COVID-19 puhangu ajal. Vastu võetud 19. märtsil 2020.

13. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor võtavad teadmiseks, et esimene ettepanek ei muuda oluliselt määruse kehtivaid sätteid isikuandmete töötlemise kohta.
14. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor tervitavad seega, et isikuandmete kaitse üldmäärust kohaldatakse määruse rakendamisel isikuandmete töötlemise suhtes jätkuvalt.

3.2 Konkreetsete märkused

3.2.1 Puudub tõenduslik alus ettepaneku vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamiseks

15. **Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor võtavad teadmiseks, et komisjon ei hinnanud ettepanekute mõju.** Komisjoni sõnul on see tingitud ettepanekute kiireloomulisusest ja piiratud ulatusest⁵.
16. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor tuletavad meelde, et mõjuhindangut ei lisatud ka määruse algsele ettepanekule. Rohelist digitõendit käsitlevas ühisarvamuses 04/2021 esitatud märkustes toonitasid Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor, et algsele ettepanekule ei lisatud mõjuhindangut ning tõid välja, et mõjuhindang oleks tõendanud vastuvõetavate meetmete mõju ja juba olemasolevate vähem sekkuvate meetmete tõhusust⁶.
17. Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor võtavad teadmiseks esimese ettepaneku kiireloomulisuse, võttes arvesse, et kui määruse kohaldatavust ei pikendada, lõpetatakse selle kohaldamine 30. juunil 2022.
18. Võttes siiski arvesse ka COVID-19ga seotud epidemioloogilisi arenguid viimastel kuudel, oleks võinud ette näha vajadust pikendada määruse ja seega ka kolmandate riikide kodanikke käsitleva määruse (EL) 2021/954 kohaldatavust ning viia läbi põhiõigustele, sealhulgas õigusele andmekaitsele avalduva mõju põhjalikuma hindamise.
19. Lisaks rõhutavad Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor, et kooskõlas määruse artikli 16 lõikega 2 esitab komisjon 31. märtsiks 2022 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse kohaldamise kohta, mis sisaldab eelkõige hinnangut määruse mõju kohta vaba liikumise hõlbustamisele, põhiõigustele ja mittediskrimineerimisele ning isikuandmete kaitsele COVID-19 pandeemia ajal. **Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor on kindlal seisukohal, et ettepanekule tuleks lisada eespool nimetatud aruanne, nagu on ette nähtud määruse samas artiklis, et esitada selge põhjendus esimese ettepaneku vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta, võttes muu hulgas arvesse COVID-19 pandeemia epidemioloogilise olukorra arengut ning mõju põhiõigustele ja mittediskrimineerimisele, eelkõige seoses teatud kategooria tervisetõendi omamisega⁷.** Lisaks on Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektor seisukohal, et aruandes tuleks käsitleda ka muid tehnilisi küsimusi, nagu määruse tegelikul kohaldamisel tekkinud tõendite kasutamise seotud isikuandmete turvalisus.

⁵ Vt nt ettepaneku eelnõu seletuskiri.

⁶ Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühisarvamus 04/2021 ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse koostalitlusvõimeliste vaktsineerimis-, testimis- ja tervenemistõendite väljastamise, kontrollimise ja aktsepteerimise raamistik, et hõlbustada vaba liikumist COVID-19 pandeemia ajal (roheline digitõend), punkt 16

⁷ Vt määruse artikli 3 lõige 7.

20. Nagu eespool mainitud, **rõhutavad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor sellega seoses vajadust pidevalt hinnata, millised meetmed on COVID-19 pandeemia ohjeldamisel jätkuvalt tõhusad, vajalikud ja proportsionaalsed**. Lisaks tulevad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor meelde õiguslikku kohustust kohaldada pidevalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 5 sätestatud andmekaitsepõhimõtteid ja integreerida need kõikidesse isikuandmete töötlemistoimingutesse.

3.2.2 Muudatused praegustes andmeväljades

21. Esimeses ettepanekus selgitatakse ühemõtteliselt, et vaksineerimistöend peab sisaldama selle omajale manustatud dooside arvu, olenemata sellest, millises liikmesriigis need manustati, et tagada tegelikult manustatud dooside üldarvu täpne kajastamine.
22. Seda silmas pidades soovitakse esimese ettepanekuga muuta määruse artikli 5 lõike 2 punkti b järgmiselt [kavandatud muudatused on esile tõstetud]: teave töendi omajale manustatud COVID-19 vaktsiini ja selle dooside arvu kohta, **olenemata sellest, millises liikmesriigis need manustati**⁸.
23. Eespool kirjeldatud konkreetsel juhul mõistavad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor, et kavandatud muudatuse eesmärk on käsitleda olukordi, kus üksikisikud on saanud vaktsiiniannuseid eri liikmesriikides. Seetõttu näib kavandatud muudatus piirduvat rangelt vajalikuga ega tekita andmekaitse seisukohast erilist muret.
24. Olukord oleks siiski teistsugune, kui komisjon püüaks praegusi andmevälju oluliselt muuta. Sellega seoses tulevad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor meelde oma varasemat seisukohta, et andmeväljade muutmine võib nõuda põhiõigustele avalduvate ohtude uuesti hindamist ning et delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisega tuleks lisada ainult üksikasjalikumad andmeväljad (andmete alamkategoriad), mis kuuluvad juba määratletud andmekategoriatesse⁸.
25. Lisaks märgivad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor, et esimeses ettepanekus on sätestatud, et ka COVID-19 vaktsiinide väljatöötamiseks tehtavates kliinilistes uuringutes osalevatel isikutel on õigus saada COVID-19 vaksineerimistöend. Õiguskindluse huvides leiavad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor, et esimeses ettepanekus tuleks selgitada, kas teave selle kohta, et andmesubjekt on osalenud kliinilises uuringus, tuleks lisada määruse artikli 5 lõikes 2 loetletud andmekategoriatesse või mitte. Kui selline andmekategooria lisatakse, viitavad Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühisarvamuse 04/2021 punktis 41 esitatud soovitudele, mida on meelde tuletatud käesoleva arvamuse punktis 23.
26. Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor tulevad taas meelde ühisarvamuse punkti 39, milles Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektor märgivad, et „(...) Erineva terviklikkuse tasemega andmekogumeid ja QR-koode toetav lähenemisviis võib tõhustada võimalikult väheste andmete kogumist erinevatel kasutusjuhtumitel.“ Kui digitaalset COVID-töendit, milles on märgitud kolm doosi või mis tahes muu võimalik dooside arv, kasutatakse muul kui liikumisvabaduse eesmärgil, tuleb uuesti hinnata QR-koodis sisalduvaid vajalikke isikuandmete kategooriaid ning erinevatel kasutusjuhtumitel võib olla vaja teistsuguseid tehnilisi lahendusi, mis aitavad muid kasutusviise silmas pidades koguda võimalikult vähe andmeid. Seetõttu

⁸ Euroopa Andmekaitseõukogu ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühisarvamus 04/2021, punkt 41.

kutsuvad Euroopa Andmekaitseinspektor ja Euroopa Andmekaitseinspektor komisjoni üles abistama liikmesriike selliste tehniliste kirjelduste väljatöötamisel⁹.

Brüssel, 14. märts 2022

Euroopa Andmekaitseinspektori nimel

Euroopa Andmekaitseinspektor nimel

Euroopa Andmekaitseinspektor

Esimees

(Wojciech Wiewiorowski)

(Andrea Jelinek)

⁹ Vt Euroopa Andmekaitseinspektori ametlikud märkused komisjoni rakendusotsuse (EL) ettepaneku kohta, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2021/1073 (millega kehtestatakse ELi digitaalse COVID-tõendi usaldusraamistik (mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/953) kasutuselevõtu tehnilised spetsifikatsioonid ja normid), 18. oktoober 2021 (https://edps.europa.eu/system/files/2021-10/2021-0943%20Formal_comments_EUDCC_en.pdf)

[Veebisaidi pealkiri]

Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi ja Euroopa Andmekaitseinspektori ühisarvamus 1/2022 COVID-19 tõendite määruse pikendamise kohta